

Ризики КПК: практика надання безоплатної правової допомоги

Мирослав Лаврінок,

В.о. директора Координаційного центру
з надання правової допомоги,
Міністерство юстиції України

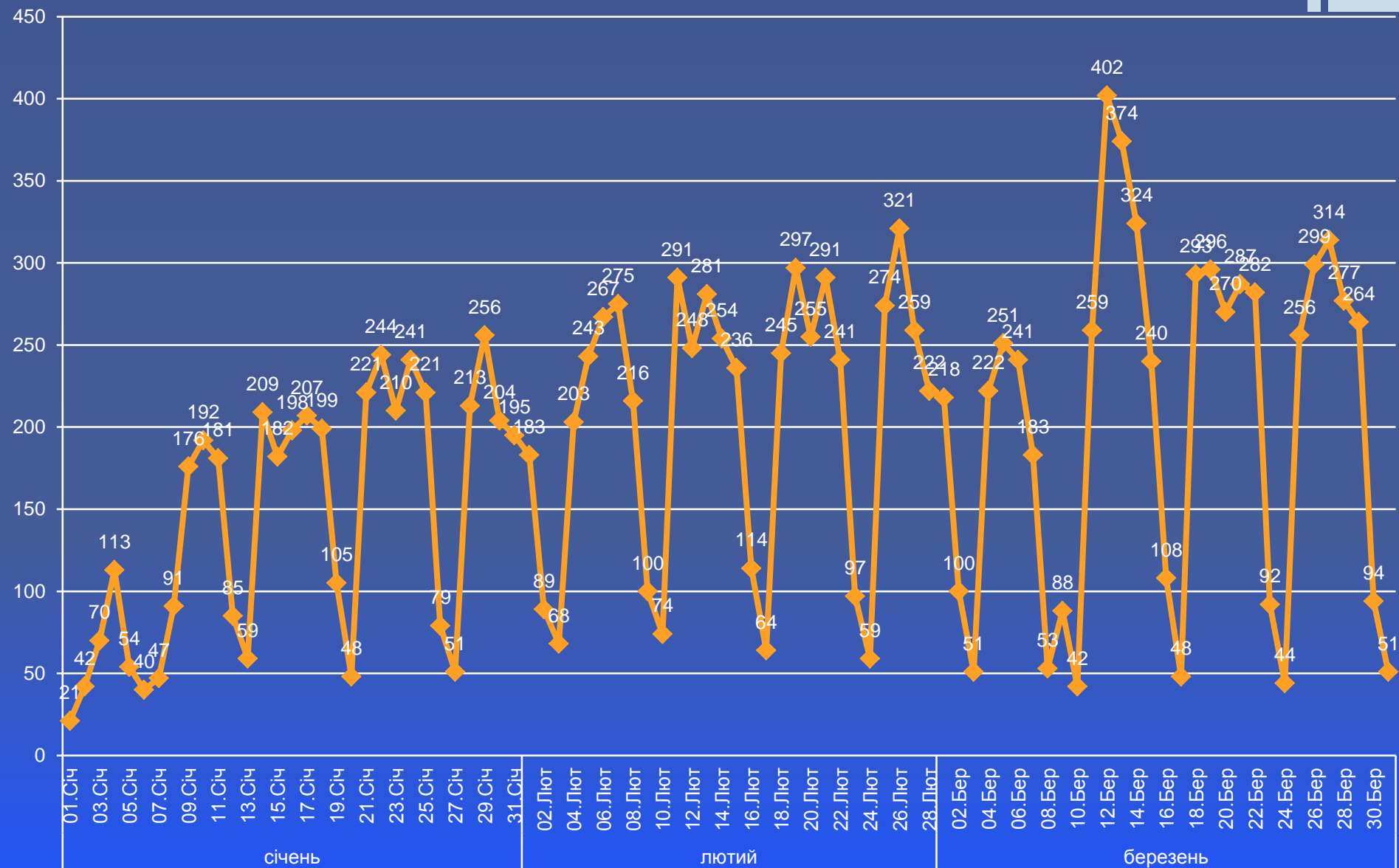
25 квітня 2013 року
м. Київ

Основні параметри системи безоплатної правової допомоги в Україні

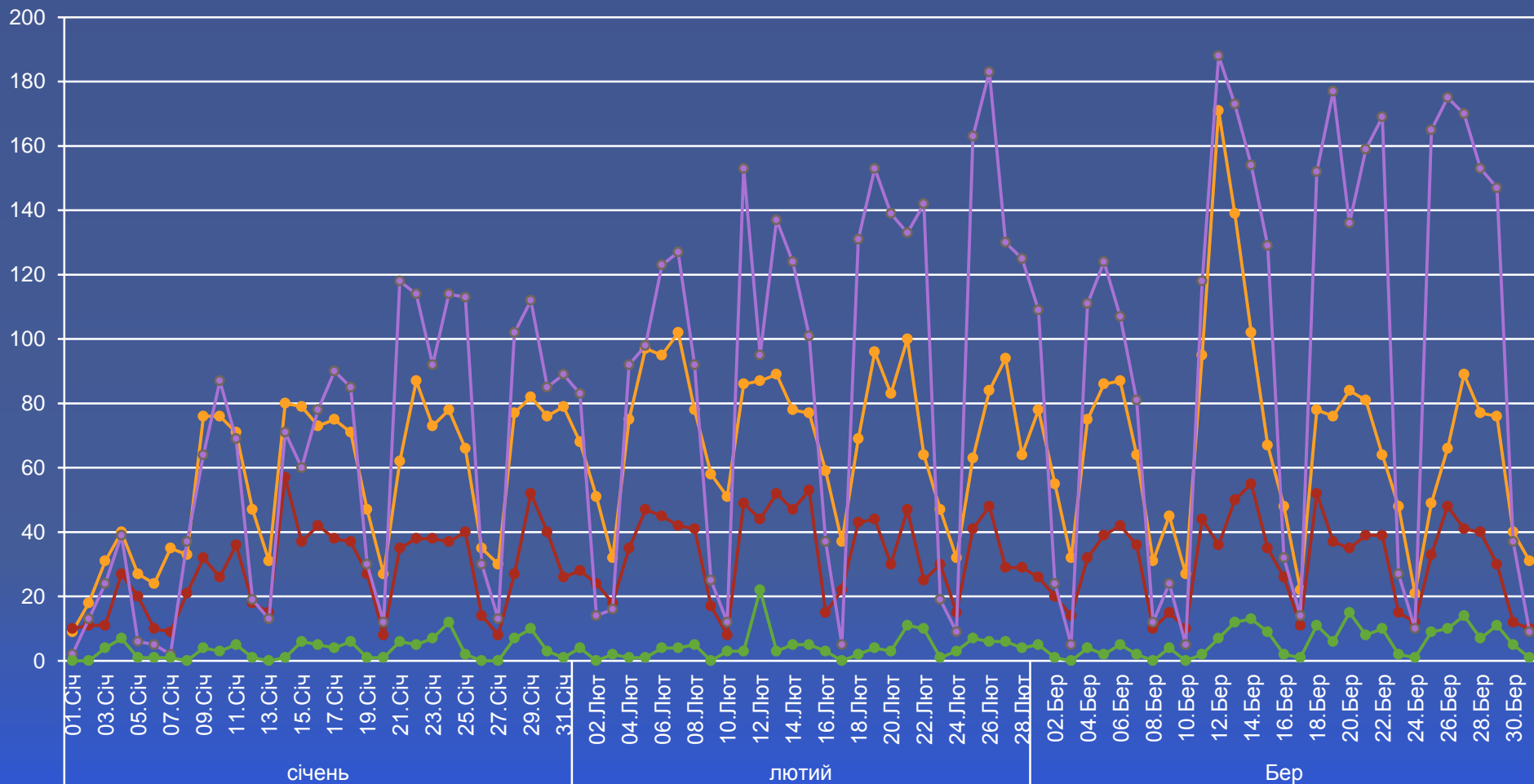
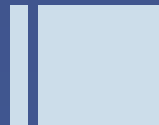
Початок роботи системи – 1 січня 2013 року

- бюджет у сумі понад **51** млн. грн. на 2013 рік (для порівняння: 2012 рік – менше **2** млн. грн.)
- **27** регіональних центрів з надання БВПД;
- **3016** адвокатів, відібраних для надання БВПД;
- **1735** адвокатів, з якими укладено контракти (договори);
- понад **500** адвокатів, які перебувають на чергуванні у кожен момент реального часу на всій території держави і прибувають протягом 1 години;
- **198** штатних працівників центрів з надання БВПД, з них **104** – чергові, які працюють в режимі «доба через три»;
- робота в режимі «**24/7/365**»;
- понад **20000** доручень, виданих адвокатам за період з 01.01.2013 до 24.04.2013;
- кількість відмов клієнта від адвоката не перевищує **8,5%**.

ДИНАМІКА ВИДАЧІ ДОРУЧЕНЬ ЦЕНТРАМИ У І КВАРТАЛІ 2013 РОКУ

ДИНАМІКА ВИДАЧІ ДОРУЧЕНЬ ЦЕНТРАМИ У І КВАРТАЛІ 2013 РОКУ (ЗА ВИДАМИ ДОРУЧЕНЬ)

- (20) Кількість виданих доручень - (1) Затримання за підозрою у вчиненні злочину
- (20) Кількість виданих доручень - (2) Адміністративні затримання
- (20) Кількість виданих доручень - (3) Залучення захисника за призначенням
- (20) Кількість виданих доручень - (4) Проведення окремої процесуальної дії

Позитивні зрушення щодо забезпечення права на захист

... 2012 рік

2013 рік ...

1

- Значно розширено перелік категорій осіб, яким гарантується надання БВПД, насамперед за рахунок осіб, затриманих за вчинення адміністративного правопорушення чи за підозрою у вчиненні злочину

2

- Безоплатна правова допомога затриманим особам надається у цілодобовому режимі, адвокат має прибути до особи протягом 1 години (у виняткових випадках – протягом 6 годин)

3

- Захисники призначаються центрами з надання БВПД (раніше – безпосередньо особою, яка проводила дізнання, прокурором, слідчим або судом), що усуває конфлікт інтересів між сторонами державного обвинувачення та захисту

4

- Традиційна у минулому проблема недопуску адвокатів до затриманої особи сьогодні фактично вирішена завдяки встановленому законодавством обов'язку центрів проводити моніторинг таких порушень

Позитивні зрушення щодо забезпечення права на захист

... 2012 рік

2013 рік ...

5

- Система безоплатної правової допомоги підтримує конкуренцію між залученими адвокатами, що дозволяє підвищувати якість безоплатної правової допомоги

6

- Залучення адвокатів в систему безоплатної правової допомоги відбувається на добровільній основі (раніше адвокат призначався без урахування його бажання)

7

- Адвокат у стосунках з державою захищений договором, який передбачає обсяг його навантаження та інші гарантії діяльності

8

- Фінансування видатків на оплату послуг адвокатів, що надають безоплатну правову допомогу з Державного бюджету, зросло у 16 разів (з 1,8 млн. грн. у 2012 році до 28,9 млн. грн. у 2013 році)

Використання практики надання БВПД

Проблемні питання щодо забезпечення права на захист (1)

Відібрання пояснень, проведення опитувань, інших процесуальних дій з особою, яка не мала статусу підозрюваного, що у подальшому призводить до затримання особи та/або повідомлення про підозру

Неспівпадіння часу фактичного затримання з часом, зазначеним у протоколі затримання

Недопуск захисника до затриманої особи, у тому числі:

- повідомлення неналежного місця / заміна місця перебування затриманого до прибуття адвоката;
- у зв'язку з перебуванням затриманого на режимному об'єкті (ІТТ) в нічний час;
- на підставі відмови затриманого від захисника у зв'язку із заявою затриманого, складеною без участі захисника.

Порушення прав сторони захисту на конфіденційне побачення, у тому числі:

- ненадання окремого приміщення для конфіденційного побачення;
- присутність під час конфіденційного побачення з захисником інших осіб (конвой, оперативні працівники, слідчі та ін.);
- обмеження в часі проведення конфіденційного побачення.

Проблемні питання щодо забезпечення права на захист (2)

Фізичний та / або психологічний вплив на затриманого, у тому числі:

- схиляння до відмови від захисника;
- отримання від затриманого відомостей, що можуть бути використані на користь сторони обвинувачення до першого побачення з адвокатом.

Проведення процесуальних дій з особою, яка перебуває у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або надзвичайного психічного стану

Ненадання затриманому копії протоколу затримання

Відмова адвокату в ознайомленні або наданні йому копії протоколу про затримання

Проблемні питання щодо забезпечення права на захист (3)

Неповідомлення захисника про проведення процесуальних дій, у тому числі:

- допит підозрюваного;
- повідомлення про підозру;
- відтворення подій;
- обрання запобіжного заходу.

Неповідомлення затриманого під час фактичного затримання про:

- підстави затримання;
- право на захист;
- право на адвоката за рахунок держави;
- інформування близьких родичів та членів сім'ї.

Ненадання підозрюваному копії клопотання та матеріалів, що обґрунтовують необхідність обрання запобіжного заходу

Ненадання можливості захиснику, залученому до проведення окремої процесуальної дії (ст. 53 КПК):

- ознайомлення з матеріалами справи;
- побачення з підозрюваним;
- підготовки.

Проблемні питання щодо забезпечення права на захист (4)

Неналежне повідомлення раніше залученого за призначенням захисника про проведення окремої процесуальної дії (ст. 53 КПК)

Порушення розумних строків задоволення слідчим клопотання затриманого, підозрюваного про залучення захисника за призначенням

Проведення процесуальних дій після подання клопотання затриманого, підозрюваного про призначення захисника за призначенням

Порушення принципів розумних строків при плануванні слідчих дій в контексті завчасного інформування адвоката

Пропозиції

- Ініціювання внесення змін до постанови КМУ від 28.12.2011 № 1363 в частині створення механізму інформування про затримання громадянами;
- ініціювання внесення змін до п.3.1.9. Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання ОВС України в частині забезпечення права осіб, що утримуються в ІТТ, на невідкладну правову допомогу у нічний час;
- розроблення і затвердження спільних форм статистичної звітності для адекватної звірки інформації щодо кількості осіб, затриманих органами досудового розслідування;
- розміщення плакатів з інформацією про надання БВПД та Єдиний телефонний номер системи БВПД у відділеннях міліції;
- розміщення наклейок з номером телефонної «гарячої лінії» безоплатної правової допомоги та короткою інформацією про право на гарантованого державою захисника в автомобілях для транспортування затриманих осіб, у чергових частинах відділень міліції, в ІТТ, кабінетах слідчих.

Дякую за увагу!

МИРОСЛАВ ЛАВРІНОК,

в.о. директора Координаційного центру
з надання правової допомоги

вул. Артема, 73, 04053, м. Київ, Україна
e-mail: myroslav.lavrinok@legalaid.gov.ua

www.legalaid.gov.ua